

ANMELDELSE PÆDAGOGIK 8. mar. 2021 | kl. 19:12

Uskarp debatbog om "pissedårlig pædagogik"

Af: *Sten Larsen*

Den lille bog – "Pissedårlig pædagogik" - på 88 små sider er den tredje i en serie med omslag i strålende pangfarver og med ordet "pissedårlig" i titlen. Den er svær at blive klog på.

Fakta

Titel

Pissedårlig pædagogik

Pris

125

Sider

80

Forlag

Hans Reitzels Forlag

Nu er det ikke pædagogik i skolen, det gælder, men i dagtilbuddene – ofte kaldet nul-seksårsområdet. Seriens gennemgående redaktionelle anker, prorektor Alexander von Oettingen, er denne gang i redaktionelt samarbejde med Trine Ankerstjerne, konsulent i BUPL, og så er alt godt. Noget stritter imidlertid, men det er måske meningen.

De modige folk, som redaktørerne selv kalder bogens bidragydere, er: Forskningschef på Københavns Professionshøjskole Martin Bayer skriver om dårlige pædagoger, som reelt *ikke* findes (det er vist pointen?). Docent ved UC Syd Line Togsverd skriver om, at "pædagogik i daginstitutioner ikke er en teknisk praksis, men netop en *pædagogisk*". Kort og præcist forholder Togsverd sig til, at pædagogikken ikke kan manualiseres, og derfor er hun meget kritisk over for de tiltagende statslige forsøg på styring af pædagogikken, for eksempel via "Den styrkede pædagogiske læreplan". Det er en anbefalelsesværdig artikel. Pædagog og forfatter Rikke Smedegaard Hansen skriver om afmagten, der tager magten, når pædagogen bliver autoritær, men at der ikke er brug for autoritær pædagogik (om nogen skulle have glemt det). Konsulent i BUPL Trine Ankerstjerne skriver kritisk om pædagoguddannelsen. Hun er på den ene side ked af unuanceret debat, men omvendt skarp i forhold til modultænkning i uddannelsen, kompetencer og videns- og færdighedsmål, central styring og evidensstærkning. Snakker om reelt manglende faglighed. Det er en anbefalelsesværdig artikel. Forskningschef på VIA Aarhus Andreas Rasch-Christensen skriver forklarende og legitimerende om netop "Den styrkede pædagogiske læreplan" (2018), som han selv i høj grad er medansvarlig for. "Tidlige indsatser" generelt er kodeordet. Prorektor ved UC Syd Alexander von Oettingen skriver om børns leg, som kan blive "institutionaliseret og pædagogiseret med klare læringsmål og standarder" og derfor blive forklædt som reelt dårlig leg. Legen er blevet "presset ind i en professionaliseret og institutionaliseret læringsdiskurs". Von Oettingen ser *imidlertid* den rigtige leg knæsat i "Den styrkede pædagogiske læreplan". Dog med en risiko for, at det kan gå galt.

Mon ikke det kun er i den *pædagogiske* uddannelsesverden, man kan have en hel bogserie med tillægsordet "pissedårlig" i bogtitlerne? Det går jo nok alt sammen. Slap nu bare af, gamle anmeldermand. Så længe det ikke er en pissedårlig hjernekirurg, en pissedårlig luftkaptajn, en pissedårlig buschauffør eller en pissedårlig rør lægger.

Men alle professionelle lærer forhåbentlig af deres fejl og diskuterer dem også i jobbet og i uddannelsen. Også det fagligt tabuiserede. Ellers er de ikke professionelle. Men her i den pædagogiske verden skal vi øjensynlig gøre en dyd ud af nødvendigheden. Det skæve, sjove, friske pust - smilets krusning – har dog fortaget sig hos mig.

Så hvad vil "Pissedårlig pædagogik" egentlig? Den vil skabe debat. Den vil have "skæve toner" frem. Hvis jeg derfor selv har mod på det, så vil bogen tage mig med "bag om alle de smukke ord og idealer" og føre mig tættere på den "virkelige" verden, som det hedder i bogens intro.

Men allerede her på bogens første side bliver det uskarpt, når det straks hedder: "Men er du allerede provokeret nu, så lad være med at læse videre!" Provokeret? Det er vel blandt andet dét, en debatbog går ud på? Provokationen er normalt en helt legitim del af debatskabelsen. Hvem er det egentlig, der skal blive provokeret af skæve toner og komme bag om smukke ord og idealer? Det er i hvert fald ikke noget, som kan provokere reelt professionelle. Hvem er det så? Er bogen faktisk henvendt til landspolitikere, lokale politikere og/eller institutionsledere? Og hvis det er tilfældet, ville det så ikke have været en smule modigt og fornuftigt at skrive det ind i introen?

"Selvom der kan siges meget godt om pædagogisk praksis", hedder det i samme åndedrag, "er ideen her først og fremmest at dykke ned i dilemmaerne, paradokserne og frem for alt tabuerne". Sympatisk idé og prisværdigt formål. Fokus på dilemmaer er imidlertid ikke det samme som fokus på pissetårlig pædagogik. Fokus på vaccinedilemmaer er ikke det samme som dårlig vaccinationspraksis eller vaccinstrategier. Men når det "pissetårlige" skal trække hele vogntoget, så bliver projektet uskarpt eller ligefrem pjattet. Dilemmaer, paradokser og tabuer er gode og relevante fokuspunkter, men titelmæssigt og sprogligt sovses den gode intention ind i blasert koketteri med ord, så mor til sidst må gå på: "Hvad var det for et ord, jeg hørte dig sige, skat?"

Det er anstrengt og anstrengende. Kunstigt. Man kan faktisk få den fornemmelse, at først er artiklerne skrevet, og dernæst er der med rund hånd drysset en passende mængde pisord ud over manus. Mere hos nogle end hos andre. Men det er forhåbentlig løgn.

Det er imponerende, hvad Line Togsverd på relativt få sider får sagt om pædagogik generelt. En rigtig krammeartikel. Hun er – nuanceret – frygtsom over for styringen af småbørn og direkte betænkelig ved statens og kommunernes såkaldte læreplan, som kommunerne og institutionerne netop i år (2021) skal implementere og udmønte, hvis arbejdet da ikke bliver coronaudsat igen. Togsverd siger blandt andet: "Standardvarer og produktionsplaner er ikke blot pissetårlig pædagogik – de har ikke meget med pædagogik at gøre". De er ikkepædagogik, som hun kalder det et andet sted.

Tilsvarende er der smæk for skillingen i Trine Ankerstjernes artikel om pædagoguddannelsen og pædagogfaglighed. De misforståede styringer og nedskæringer, der ligger i pædagoguddannelsen, kan kun ende i elendige faglighedsforståelser – til discountpris, som det hedder. Og hvad er der tilbage af autonomien i pædagogernes profession "med kommunale dagsordeners indtog og obligatoriske metodiske tilgange til løsninger af komplekse pædagogiske praksisser?" Det er retorisk spurgt, for Ankerstjerne har klare forestillinger om, hvad der er sket; autonomien i pædagogprofessionen er i virkelighedens verden under hårdt pres.

Derfor er det også lidt mærkeligt (i disse måneder, hvor institutionerne skal omsætte statens nye, overordnede læreplan til målsætning og styring i praksis), at Trine Ankerstjerne ikke omtaler sin egen organisations – altså BUPL's – store tilfredshed med "Den styrkede pædagogiske læreplan". Et ellers interessant dilemma i den faglige diskussion.

Udviklingschef Andreas Rasch-Christensen har stået i spidsen for arbejdet med den styrkede læreplan, og hans artikel i antologien fremstår under overskriften "Pissetårlige tidlige indsatser" som en legitimering og en slags problematisering: "... det er ikke pissetårligt at sætte tidligt ind. Men en tidlig indsats *kan* være pissetårlig. Pissetårlige tidlige indsatser, som fokuserer for snævert, er alene initieret af voksne og har kun børnenes efterfølgende voksenliv for øje". Den politiske legitimering på den ene side og den pædagogiske risiko på den anden side er artiklens dilemmatænkning hele vejen igennem. Men på intet tidspunkt sættes der grundlæggende spørgsmålstejn ved begrebet "Læreplan" på nul-seksårsområdet. Det er da skønt, at Rasch-Christensen øjensynlig er blevet langt klogere, siden han for ministeriet havde en absolut hovedrolle i hele grundskolens målstyringsprojekt, som har kostet blod, sved og tårer, og som alle involverede stadig lider under - for NU hedder det, at god udvikling skal komme nedefra, at topstyring er pissetårligt, at det er risikofyldt at læne sig op ad data, at man skal fastholde et bredt læringssyn og ikke kun et kognitivt, og – endelig – at alt ikke bare skal ses i et

læringsperspektiv, men i et børneperspektiv. Faktisk kalder Rasch-Christensen planerne for "Læreplaner i børnehøjde", og dermed skal "børnehøjden" reducere risikoen ved læringsperspektivet. Men den går selvfølgelig ikke. Realiteterne, nemlig den absolut stigende instrumentalisering og institutionalisering af børns liv og opdragelse, kan ikke bortelimineres på den måde.

Det er stadig en "læreplan", debatbogen omtaler. Ikke en "væreplan", om jeg så må sige. Til den faglige, pædagogiske og samfundsmæssige diskussion skal der helt andre visionære tanker til. Visioner er imidlertid fraværende i størstedelen af bogen. Hvad er det, man skriver op imod? Hvad er det egentlig, man vil debattere?

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk